

Składnia, styl i praca z tekstem

wypowiedzenia wielokrotnie złożone, typy wypowiedzeń, dobry styl, streszczenie i parafraza

opracowanie: **Mateusz Będkowski** · niekazmuliczyc.pl

KLUCZ NAUCZYCIELA

Grupa A

Suma: 20 pkt

Czas: 45 min

10 zadań · 20 punktów · 45 minut · bez słownika · pisz czytelnie · w zadaniach otwartych licz się poprawna forma i pisownia.

Zadanie 1. (0–2)

OTWARTE

Wstaw brakujące przecinki.

1. Wiem że jutro jest sprawdzian więc muszę się uczyć.

2. Pies szczekał kot uciekał a dzieci głośno się śmiały.

Odpowiedź: 1. Wiem, że jutro jest sprawdzian, więc muszę się uczyć.; 2. Pies szczekał, kot uciekał, a dzieci głośno się śmiały.**Rozwiązanie:** Przecinek oddziela zdania składowe; bez przecinka przed pojedynczym „i”.**Punktacja:**1. **1 pkt** — podpunkt 12. **1 pkt** — podpunkt 2**Zadanie 2. (0–1)**

ZAMKNIĘTE

Które wypowiedzenie jest wielokrotnie złożone?

A. Ania czyta, a Tomek rysuje.**B.** Ola napisała list, zakleiła kopertę i poszła na pocztę.**C.** Cisza w klasie.**D.** Wróciłem do domu i zjadłem obiad.**Odpowiedź:** **B****Rozwiązanie:** „Ola napisała list, zakleiła kopertę i poszła na pocztę.” ma co najmniej trzy zdania składowe.

Błędne odpowiedzi: pozostałe to zdanie pojedyncze, zdanie złożone z dwóch zdań albo równoważnik.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Połącz zdania w jedno wypowiedzenie wielokrotnie złożone. Użyj spójników i przecinków.

1. Kupiłem książkę. Opowiada o piratach. Polecił mi ją kolega.

2. Zaczął padać deszcz. Wróciliśmy do domu. Zrobiliśmy herbatę.

Odpowiedź: 1. np. Kupiłem książkę, która opowiada o piratach, bo polecił mi ją kolega.; 2. np. Kiedy zaczął padać deszcz, wróciliśmy do domu i zrobiliśmy herbatę.

Rozwiązanie: Uznaj każde poprawne wypowiedzenie złożone z trzech zdań składowych z poprawną interpunkcją.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1

2. **1 pkt** — podpunkt 2

Określ cel wypowiedzenia.

1. Zamknij okno.

oznajmujące / pytające / rozkazujące

2. Jutro jedziemy na wycieczkę.

oznajmujące / pytające / rozkazujące

3. Czy byłeś w kinie?

oznajmujące / pytające / rozkazujące

Odpowiedź: 1. rozkazujące; 2. oznajmujące; 3. pytające

Rozwiązanie: Oznajmujące informuje, pytające o coś pyta, rozkazujące wyraża polecenie lub prośbę.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1

2. **1 pkt** — podpunkt 2

3. **1 pkt** — podpunkt 3

Zdanie czy równoważnik zdania?

1. Za oknem pada deszcz.
 zdanie / równoważnik zdania
2. Pociąg przyjechał punktualnie.
 zdanie / równoważnik zdania
3. Cisza w klasie.
 zdanie / równoważnik zdania
4. Brak wolnych miejsc.
 zdanie / równoważnik zdania

Odpowiedź: 1. zdanie; 2. zdanie; 3. równoważnik zdania; 4. równoważnik zdania

Rozwiązanie: Zdanie ma orzeczenie (czasownik w formie osobowej), równoważnik zdania — nie.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2
3. **1 pkt** — podpunkt 3
4. **1 pkt** — podpunkt 4

Przekształć zdanie złożone w zdanie pojedyncze.

1. Ponieważ padał deszcz, zostaliśmy w domu.

2. Gdy skończyliśmy obiad, wyszliśmy na spacer.

Odpowiedź: 1. np. Z powodu deszczu zostaliśmy w domu.; 2. np. Po obiedzie wyszliśmy na spacer.

Rozwiązanie: Zamień zdanie podrzędne na określenie (np. imiesłów, wyrażenie przymkowe). Uznaj każde poprawne zdanie pojedyncze o tym samym sensie.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Który zwrot jest pleonazmem (zawiera zbędne powtórzenie treści)?

- A.** spadać **B.** wrócić **C.** fakt **D.** akwen wodny

Odpowiedź: **D**

Rozwiązanie: „akwen wodny” — wystarczy „akwen”.

Błędne odpowiedzi: pozostałe zwroty są poprawne.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Popraw zdanie tak, by styl był stosowny do sytuacji (oficjalnej).

1. Szanowny Panie Dyrektorze, sorki, ale nie mogę przyjść na spotkanie.
2. Zwracam się z prośbą o info, kiedy będzie wycieczka.

Odpowiedź: 1. Szanowny Panie Dyrektorze, przepraszam, ale nie mogę przyjść na spotkanie.; 2. Zwracam się z prośbą o informację, kiedy odbędzie się wycieczka.

Rozwiązanie: W wypowiedzi oficjalnej unikamy słownictwa potocznego (sorki, spoko, mega, info). Uznaj każdą poprawną wersję.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Przeczytaj akapit. Które zdanie najlepiej go streszcza?

Mikołaj Kopernik przez wiele lat obserwował niebo z wieży we Fromborku. Na podstawie obserwacji i obliczeń doszedł do wniosku, że to Ziemia krąży wokół Słońca, a nie odwrotnie. Swoją teorię opisał w dziele „O obrotach sfer niebieskich”, wydanym w 1543 roku.

- A.** Kopernik wykazał obserwacjami, że to Ziemia krąży wokół Słońca.
- B.** Kopernik mieszkał we Fromborku i lubił wysokie wieże.
- C.** Kopernik udowodnił, że Słońce krąży wokół Ziemi.
- D.** Dzieło Kopernika napisano w 1543 roku na wieży.

Odpowiedź: **A**

Rozwiązanie: Poprawne streszczenie: „Kopernik wykazał obserwacjami, że to Ziemia krąży wokół Słońca.”.

Błędne odpowiedzi: pozostałe zdania są niezgodne z tekstem albo pomijają najważniejszą myśl.

Punktacja: **1 pkt** — poprawna odpowiedź.

Sparafradzaj przysłowie — wyraż jego sens własnymi słowami.

1. Prawdziwych przyjaciół poznaje się w biedzie.
2. Pośpiech jest złym doradcą.

Odpowiedź: 1. np. Dopiero w trudnej sytuacji widać, kto jest naszym prawdziwym przyjacielem.; 2. np. Gdy się spieszymy, łatwo podjąć złą decyzję.

Rozwiązanie: Parafraza zachowuje sens, ale używa innych słów. Uznaj każdą trafną wersję.

Punktacja:

1. **1 pkt** — podpunkt 1
2. **1 pkt** — podpunkt 2

Zasady przyznawania punktów

- Zadania zamknięte: 1 pkt za poprawną odpowiedź; 0 pkt za błędną, za brak odpowiedzi albo za wskazanie więcej niż jednej odpowiedzi.
- Zadania otwarte i z lukami: punkty według kryteriów podanych przy zadaniu. Każdy poprawny sposób rozwiązania jest akceptowany, także inny niż w kluczu.
- Przy poprawnej metodzie i błędzie rachunkowym uczeń traci tylko punkt za wynik końcowy; sam wynik bez wymaganego zapisu obliczeń daje najwyżej punkt za odpowiedź, jeśli kryteria tak stanowią.

Proponowana skala ocen (20 pkt)

20–18 pkt: bardzo dobry · 17–15 pkt: dobry · 14–11 pkt: dostateczny · 10–8 pkt: dopuszczający · 7–0 pkt: niedostateczny

Progi orientacyjne: ok. 90% / 75% / 55% / 40%. Dostosuj je do wewnętrznych zasad oceniania.